

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Institvtionvm// Ad Vniversvm// Ivs Pontificivm, Sive//
Canonicvm, Libri Qvatvor**

Lancellotti, Giovanni Paolo

Basileae, 1566

vj. De his qui crimen hæresis quærere, & vindicare possunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61756](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61756)

candi, & laicorum manibus derelinquendi, mitius tamen punientur, si hæc ex lasciuia quadam potius, quàm elato animi factu aduersus Pontificè commiserint.

Tertię autem speciei apostatę, id est, qui ordinis & religionis susceptę desertores existūt, quamdiu in eo proposito persistunt, efficiuntur infames, & ab accusatione & testimonio repelluntur, nec possunt ad dignitates euehi, & præterquam quòd pluribus actibus interdicti sunt, præterea si admoniti correctionem nullā admiserint, deponi etiā possunt, & demum fœdi carceris squalorem etiam experiri coguntur, donec ad faniores mores, à quibus tam obstinatis animis declinarāt, suos pertæsi errores revertantur^a.

^a Bernar. Hisp. in pract. cod. tit. 6. Ab. c. 1. eo. tit.

DE HIS, QUI CRIMEN
hæresis quærere, & vindicare possunt,

TITVLVS VI.

Arum fuerit penas contra Phæreticos statutas esse, nisi etiam iudices constituti essent, qui & quæstione diligenter exercitata fontes inuenirēt, & inventos dignis supplicijs subijcerent. Ad Ordinarios igitur hæ partes spectāt: verum quia provincia ipsa per se ardua est, magnique negotij, & sæpe contingit Episcopum alijs cu-

ris, quæ plurimæ illi officio incumbunt, distractū, non posse, qua esset opus diligētia, in hoc negocium incumbere, & tamē tanti est momenti res, vt nihil tepidè, nihil remissè in ea agi oporteat, ea propter provide- runt iuris Pontificij cōditores, vt iudices aliqui constituerentur, quibus id negotij præcipuè daretur, nempe vt hæreticos sagaciter exquirendo inuenirent, inventos diligenter excuterēt, excussosq; legitimis pœnis afficerent, omnemq; suam curam & studium in hanc rem conferrent: quos Iudices, vel Quæsitores, vel, vt vulgò, Inquisitores appellare solemus. Eos verò annorum quadraginta ætatem attigisse oportet^b: quod officium etsi in mandato fundetur, vel sedis Apostolicę, vel aliorū, quibus tales iudices dandi ius competit, mandatoris tamen morte non extinguitur, etiam quo ad negocia necdū viuentis mandatore incepta, quæq; etiā nondum emerferant^c.

^b de. pe. de hæreticis.

Horum igitur inquisitorum non parua in his negotijs est potestas, quippe hi & citationes mandare possunt, & denunciations sententiarum, quas in id genus homines promulgarint: cleri quoq; ad se eocandi, & populi, & peritissimi cuiusque, quorum sententias in hac causa explorare velint, ius & potestas eis permilla est, possunt-

^c c. ne aliqui. de hæret. in 6.

suntq; suæ ditionis fines egres-
 sos hæreticos persequi: item
 libros, quibus quæstiones con-
 tra hæreticos actitatę continen-
 tur, ad se afferri iubere: item hæ-
 reticos penes se remorari, & ca-
 pi eos imperare, & in custo-
 diam conijcere, compedibus
 quoque & manicis ferreis de-
 vinciendo, in eorum potestate
 est. Et demum contra eos, in
 quos viderint expedire, quæsti-
 ones exercere possunt: quæ om-
 nia etiam soli sine diœcesano
 facere possunt: verum carcerem
 pœnæ magis, quàm custodiæ
 causa assignandi potestas Epi-
 scopo inconsulto eis non per-
 mittitur, nec carcerem hæreti-
 cis ad sanitatem reversis in pœ-
 nam prisca erroris iure assigna-
 tum in aliam pœnã transferre,
 vel tormentis subiicere, aut cõ-
 tra eos sententiam ferre: sicut
 neq; è converso Episcopis hæc
 agere permissum est, inquisito-
 ris sententia non explorata.
 Quodd si eorum alter, siue E-
 piscopus, siue inquisitor, nolit,
 aut nõ valeat ipse coram adesse,
 vt cõ altero de præscriptis con-
 ferat, hoc tamen ab eo exigitur,
 vt saltem collegæ partibus suis
 fungenti vices suas mandet, vel
 consensum suum & consilium
 per literas significet. Libe-
 rum tamen est eis, videlicet E-
 piscopo & inquisitoribus, vel
 simul coniunctim aduersus hæ-
 reticos quærere, vel diuisim,

A dum modò si seiunctim pro-
 cesserint, acta coram se gesta
 alter alteri communicet, eo sci-
 licet tempore, quo aliud nil
 tam superest agendum, nisi vt
 sententia feratur: quò facilior
 sit veritati aperiendæ aditus, &
 vna vterque simul negocium
 sententia finiet: in qua ferenda,
 si fortè inter eos non convenerit,
 negotij series aptè & compo-
 sitè ab vtroque exposita ad
 sedem Apostolicam mittenda
 est. Verum inquisitores, etsi à
 summo Pontifice dati essent,
 contra Episcopum tamen in-
 quirendi ius nullum habent,
 nisi hæc facultas eis specialiter
 concessa sit: sed si quempiam
 Pontificij gradus in hoc crimi-
 ne iacere compertum habeant,
 vel de hoc famam vehemètem
 aduersus eum esse intelligant,
 id tenentur sedi Apostolicę de-
 nuntiare. Quod etiam ob-
 seruandum est in Apostolicis
 officialibus, vel nuntijs: nam
 & eorum huius generis errores
 summo Pontifici per quæsitores
 denunciãdi sunt: ipsis enim
 quæsitores nullum aduersus
 Episcopos inquirendi ius legi-
 bus Pontificijs concessum est.
 Multa præterea per diuersos
 summos Põtifices statuta sunt,
 quæ ex quæsitorem officio esse
 decreuerunt, tam circa testes su-
 per hoc crimine examinandos,
 quàm circa librariorum, & alias
 personas, quæ eorum officio

extrauag. 1.
 eod. tit. c.
 ca. per hoc.
 in 6.

d. inquisito-
 res. in 6.

e. extrauag. fi.

impedimentum, vel opem im-
portare possent, quàm etiam
circa custodiam hæreticorum,
& denique circa plura, quæ ad
eorum officium spectare decer-
nunt^a: sed quia instituti nostri
propositum egrederentur, ea
idcirco prudenter missa faci-
mus.

^a c. ut officiu.
et c. inquisi-
tionis. cod.
tit. in 6. C.
cle. 1. S. 2.
usque ad fi.
o. 1. et cle. 2.

DE VSVRIS,
TITVLVS VI.

VSuræ crimen non mini-
mum existimantur, cum et
testamenti vtriusq; lege di-
ris execrationibus sancitæ sint,
& à iure quoque humano, tam
Cæsareo, quàm Pontificio, re-
pellantur^b. Siue id sit, quia na-
turam superare, & quodam mo-
do violare velle videntur, qui
id agunt, vt pecunia, res suapte
natura nulli propagationi a-
pta, nullo tamè domini labore,
nullaque eius industria, quasi
fructus ex se gignat: seu, quia
pietati contrarium sit, & à Chri-
stiana charitate alienum, nolle
opibus sibi superantibus pro-
ximo egentis gratis suppetias
ferre.

^b c. quod di-
cam. ubi gl.
ucr. reddi.
14. q. 4.

Est autem vsura crimen ex
lucro proveniens, quo fors mu-
tuò data accessionem accipit,
vel ex pacto, vel intentione mu-
tuantis. Et cum dixerimus,
vsuram ex mutuo oriri, conse-
quens est etiam, vt in his dun-
taxat rebus committi possit, in

A quibus & mutuuum consistit:
nempe his, quæ pondere, nume-
ro, mensurave constant^c.

^c Ab in Rub.
in vsur.

Qui pro mutuata pecunia
fundum pignori accepit, eius
fructus, si quos percipit, in sortè
acceptos terre debet, non sibi
lucro adscribere, nisi fœnerato-
ris nomen & notâ subire velit^d.

^d c. 1. C. de
conquest.

Sed nec ille hoc peccato erit
solutus, qui maiore pretio rem
suâ ideo vendiderit, quòd pre-
tio persolueno temporis ali-
quod interstitium emptori con-
cesserit^e: nam & hic mutuuum
videtur latere, quamvis extra
non appareat. Emptori siqui-
dem venditor pecuniâ viderur

^e c. in ciuitate.

ad rem à se comparandam mu-
tuasse, quâ statuto tempore au-
ctam sibi postea cû fœnore red-
dar: quod sanè ita est intelligen-
dum, si certû erat, venditarum
mercium pretium post vendi-
tionem factam, auctum non iri:
quòd si id fuisset incertû, easq;
merces contractus celebrati tẽ-
pore vltro non fuisset venditu-
rus, aliud dicendû esset^f.

^f ca. 12.

Qui verò decem solidos dat, vt alio
tempore totidè sibi grani, vini,
vel olei mensuræ reddatur, quæ
licet tunc plus valeant, vtrum
plus vel minus solutionis tem-
pore fuerint valituræ, verifimi-
liter tamen dubitabatur, non
est ob hoc fœnerator existiman-
dus: at qui ex eo, q; pecuniarû
à se mutuò datarum periculum
suscepit, aliquid vltra sortem
perci-